

WSPOMNIENIA

Witold Żabiński 1929–2007

W dniu 15 stycznia 2007 r. zmarł Prof. dr hab. Witold Żabiński, członek Polskiej Akademii Umiejętności. Nagłe i niespodziewane odejście Profesora Żabińskiego nappełniło nas wszystkich ogromnym smutkiem i żalem. Polska mineralogia utraciła jedną ze swych największych postaci, wybitnego uczonego.

Witold Żabiński urodził się w Krakowie w dniu 17.07.1929 r. W latach 1947–1951 studiował jednocześnie geologię i chemię na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w 1951 r. uzyskał stopień magistra filozofii w zakresie geologii i paleontologii. W 1951 r. podjął też pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Mineralogii i Petrografii Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. W pierwszych latach pracy zainteresował się petrografią skał magmowych i osadowych okolic Krakowa, a także metodami oznaczania pierwiastków śladowych w minerałach i skałach. Ogłosił drukiem kilka publikacji z tego zakresu. Około 1955 r. skoncentrował swe zainteresowania na mineralogii i geochemii strefy utlenienia śląsko-krakowskich złóż kruszców cynku i ołowiu. Przedmiotem jego rozprawy doktorskiej było rozpoznanie składu mineralnego galmanów, zidentyfikowanie wielu nieznanymi minerałów, a także prześledzenie migracji niektórych pierwiastków śladowych w różnych utworach strefy wietrzenia. Pracę pt. *Mineralogiczna i geochemiczna charakterystyka strefy utlenienia śląsko-krakowskich złóż kruszców cynku i ołowiu* obronił na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym AGH w 1959 r.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, poszukując tematu pracy habilitacyjnej, Witold Żabiński zainteresował się krzemianowymi minerałami grupy granatu i wezuwianu. Szczególną uwagę poświęcił grupie hydrogranatów, którą opisał w monograficznej publikacji pt. *Studium mineralogiczne grupy hydrogranatów*. Na jej podstawie habilitował się na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym AGH w 1965 r. Wyniki tych badań znalazły żywy oddźwięk w zagranicznych ośrodkach naukowych i były wielokrotnie cytowane w literaturze światowej. Szczególnie interesujące okazało się stwierdzenie w niektórych hydrogranatach obecności rozproszonej fazy wezuwianowej, a także podanie cech charakterystycznych ułatwiających identyfikację hydrogranatów. Ta grupa minerałów — zwłaszcza wnikliwe zbadanie ich struktury krystalograficznej — fascynowała Prof. Żabińskiego przez wiele lat. Dowodem tego są liczne publikacje i referaty wygłaszane na sympozjach i kongresach naukowych.

Zagadnienia związane z nowoczesną metodyką badań minerałów i skał (zwłaszcza spektroskopia w podczerwieni, magnetyczny rezonans jądrowy, spektroskopia mosbauerowska, absorpcyjna spektroskopia optyczna) stały się kolejnym obiektem zainteresowania Witolda Żabińskiego, co znalazło swój wyraz w książce pt. *Metody badań minerałów i skał* (Wyd. Geol., Warszawa 1979, 1988). Równoległe z badaniami naukowymi, których wyniki zostały ogłoszone drukiem w 178 publikacjach, Prof. Żabiński opracował oryginalne skrypty do ćwiczeń z mineralogii (wspólnie z J. Kubiszem) oraz podręcznik *Mineralogia ogólna* (wspólnie z A. Bolewskim i J. Kubiszem), które doczekały się kilku wydań. Był inicjatorem zorganizowania Studium Podyplomowego z zakresu metod badań minerałów i skał na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym Akademii Górniczo-Hutniczej i jego wieloletnim kierownikiem. W studium tym uczestniczyło wielu przedstawicieli licznych ośrodków naukowych i przemysłowych Polski.

Witold Żabiński otrzymał tytuł profesora Nauk o Ziemi w 1973 r., a w 1980 r. został profesorem zwyczajnym. W 1993 r. stał się członkiem Polskiej Akademii Umiejętności.

Nie jesteśmy w stanie wymienić tu wszystkich funkcji, które pełnił Profesor Żabiński. Wspomnimy jednakże o najważniejszych: kierownik Zakładu Mineralogii i Geochemii Akademii Górniczo-Hutniczej (1982–1992), dyrektor Instytutu Geologii i Surowców Mineralnych AGH (1982–1988), kierownik Zakładu Mineralogii Uniwersytetu Śląskiego (1975–1979), kierownik Zakładu Mineralogii i Petrografii Uniwersytetu Jagiellońskiego (1998–2002), prezes Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego (1980–1994), przewodniczący Komitetu Nauk Mineralogicznych Polskiej Akademii Nauk (1982–1990) redaktor naczelny periodyku *Mineralogia Polonica* (1970–2004).

Profesor Żabiński przyczynił się w znacznym stopniu do organizacji i rozwoju nauk mineralogicznych w Polsce. Był inicjatorem i założycielem Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Współpracował z wieloma instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi zarówno w kraju, jak i za granicą, na przykład w ramach współpracy z fizykami powstały prace dotyczące badań strukturalnych aksynitu i barwy chryzoprazu. Prof. Żabiński był bowiem wyrazicielem poglądu, że bez ścisłej współpracy z nowoczesną fizyką i chemią ciała stałego polska mineralogia nie jest w stanie osiągnąć światowego poziomu i nadążyć za współczesnymi tendencjami rozwoju tej dziedziny.

Profesor Witold Żabiński był przedstawicielem Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego w Komisji Fizyki Mineralów w Międzynarodowej Asocjacji Mineralogicznej oraz członkiem Brytyjskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Był znakomitym nauczycielem akademickim, na Wydziale Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej wypromował 14 doktorów i kilkunastu magistrów.

Liczne grono przyjaciół, kolegów, współpracowników i wychowanków pożegnało Profesora na cmentarzu Rako-

wickim w Krakowie w dniu 23.01.2007 r. Pragniemy przytoczyć tutaj słowa dziekana Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH, profesora Jacka Matyszkiewicza, który powiedział m.in.: *Był to człowiek pełen skromności i dobroci, niespotykanej delikatności, ogromnej szlachetności i wiedzy, który nigdy nie zapominał, że wysoki poziom przekazywanej wiedzy jest równie ważny, jak czynienie tego z nieskazitelną, wyniesioną z domu rodzinnego kulturą osobistą. Z odejściem Profesora tracimy pewien wzorzec osobowy, tę epokę, która swą postawą zmuszała nawet najbardziej niesforne charaktery do przyjęcia tych samych zasad zachowania, jakże rzadkich we współczesnym świecie. Trudne to do wyobrażenia, że przy ogromnej skromności i pełnej szacunku postawie, którą Profesor Żabiński okazywał wobec swoich rozmówców, klimat i poziom każdej rozmowy były po prostu uniwersyteckie, bo wprost nie sposób było zachować się inaczej w obecności Pana Profesora.*

Profesor Witold Żabiński był dla nas niedościgłym wzorem wnikliwego i rzetelnego badacza, znakomitego nauczyciela akademickiego, wspaniałego Człowieka. Pozostajemy pod urokiem Jego niezwyklej osobowości.

Barbara Kwiecińska & Wiesław Heflik